

Tilbage i det gode selskab

Analyse af det internationale
udviklingssamarbejde i
finanslovsforslaget for **2024**

HIGHLIGHTS

Denne analyse viser blandt andet at

Dansk bistand har kurs mod at **nå op over 23 milliarder kr.** i 2024. Rekorden skyldes, at efterslæb i bistanden fra 2021-22 skal indhentes. Ikke at regeringen vil give mere end 0,70 pct. i bistand.

Et europæisk land, **Ukraine, bliver også i 2024 den største modtager** af dansk bistand. Og det ser ud til at fortsætte flere år frem.

Igen i 2024 kan **Danmark modtage en endnu større del** af udviklingsbistanden end Ukraine. Nok er der afsat langt færre penge til flygtningemodtagelse i 2024, men næsten 1,2 milliarder kr. holdes i reserve til formålet.

Noget gik helt galt i Udenrigsministeriet og regeringen i slutningen af 2022, så dansk bistand for første gang **i 41 år ikke nåede FN-målet om at nå 0,7 pct.** af bruttonationalindkomsten i udviklingsbistand.

Fokus på **migration er nedtonet.** S-regeringens mål om at anvende næsten halvdelen af udviklingsbistanden til migrationsindsatser, nærområder og humanitær bistand er droppet.

Dansk bistand skal igen-igen have fokus på Afrika. **Halvdelen af dansk bistand skal gå til Afrika,** men kun en brøkdel af den via de bilaterale landeprogrammer, der tidligere var grundpillen i udviklingssamarbejdet.

Den danske **udenrigstjeneste skal oprustes i Afrika.** Hvor det skal ske, er ikke meldt ud, men beslutningen om at lukke den danske ambassade i Tanzania synes at være droppet.

Andelen af bistanden til **klima og grønne formål skal øges** fra 30 til 35 pct. af den samlede bistand – men skal stadig ikke være additionel.

FORORD

Tilbage i det gode selskab

“ Danmark hører til de ganske få lande, der i årevis har levet op til FN-målet om at give 0,7 pct. af vores bruttonationalindkomst (BNI) i udviklingsbistand.” Sådan har skiftende regeringer i årevis affejet kritik af Danmarks udviklingsbistand. Hvad enten den er gået på, at den blev brugt til at finansiere modtagelse af flygtninge i Danmark, til den klimafinansiering, udviklingslandene er blevet lovet som additionelle midler, eller til at finansiere Danmarks genopbygningsbidrag til Ukraine. Men dét argument har fået et skud for boven. I 2022 ydede Danmark nemlig for første gang i mere end 40 år ikke mindst 0,7 pct. af vores BNI i udviklingsbistand. Minister for udviklingssamarbejde og global klimapolitik, Dan Jørgensen, måtte over for Folketingets udviklingsordførere 14. juli erkende, at Danmarks bistand i 2022 kun nåede 0,67 procent af BNI. Danmark udbetalte 901,3 mio. kr. for lidt. Ministeren har lovet, at beløbet

vil blive udbetalt i 2023 oven i den planlagte bistand. Det ændrer ikke på, at der i de officielle statistikker fremover vil stå, at Danmark i 2022 ikke var med i det, tidligere udviklingsminister Poul Nielson stolt kaldte G0,7-gruppen.

Ikke nok med det: Danmark afgav i 2022 også for få tilsagn om bistand til at nå 0,7 pct. af BNI. Her var mankoen på lidt over 2,1 milliarder kr. Dét efterslæb indhentes via ekstra tilsagn i 2024, hvor der i øvrigt også skal indhentes et efterslæb på godt 407,4 mio. kr. fra 2021. Dét betyder, at Danmarks bistand i 2024 bliver på over 23 milliarder kr. – det højeste nogensinde. Ikke fordi SVM-regeringen vil øge dansk bistand fra 0,70 pct. af BNI, men fordi den vil tilbage i det gode selskab – i G0,7-gruppen.

	RØD FL 2022	SVM FL 2023	SVM FFL2024
Bilateral bistand	3.405,3	3.116,6	5.116,9
Bistand gennem danske civilsamfundsorganisationer ¹	1.002,5	1.063,5	288,5
Naturressourcer, energi og klimaforandringer	2.063,3	1.543,1	1.948,0
Oplysning	64,0	81,3	130,1
Multilateral bistand gennem FN m.v.	2.006	1.955,2	2.167,5
Udviklingsbanker, -fonde og EU	1.572,6	1.488,8	1.799,6
Partnerskaber for fair og bæredygtig vækst	1.388	1.643,0	1.963,6
Humanitær bistand ¹	2.700,0	2.700,0	3.935,0
Reserver	155,2	-236,6	1.095,6
I alt §06.3,9	14.786,3²	13.354,9³	18.244,8⁴
Fællesskabsfinansieret EU-bistand	1.797,3	2.129,0	2.506,5
Udgifter til modtagelse af flygtninge i Danmark	276,3	3.358,2	797,7
Administration af udviklingsbistanden	1.052,2	1.089,2	1.174,3
I øvrigt under ulandsrammen	246,7	243,4	322,3
Total ulandsrammen 0,7% af BNI	18.158,7	19.767,3	20.503,6
Efterregulering	-529,4	407,4	2021:407,4 2022: 2.134,6
Ekstra klimabistand i FL aftale	100,0		
Samlet bistandsbudget	17.729,3	20.174,7	23.045,6

¹ Se forklaring på fald under støtte til civilsamfund på side 22 ² Inklusive efterregulering for 2020 på minus 529,4 mio. kr. ³ Inklusiv delvis efterregulering for 2021 på 407,4 mio. kr.

⁴ Inklusiv delvis efterregulering for 2021 på 407,4 mio. kr. og fuld efterregulering for 2022 på 2.134,6 mio. kr.

2022

Nedslag siden FFL23

9. SEPTEMBER

To danske ministre besøger Rwanda

Udlændinge- og integrationsminister Kaare Dybvad Bek og minister for udviklingssamarbejde Flemming Møller Mortensen besøger Rwanda. De to lande udsender en fælleserklæring, der understreger behovet for nye løsninger i asylsystemet og bekræfter ambitionen om at etablere en mekanisme, så asylansøgere fra Danmark kan overføres til Rwanda.

14. SEPTEMBER

K vil have bistand på 0,85 pct. af BNI

Budskabet leveres af den konservative udviklingsordfører, Katarina Ammitzbøll, der samtidig kritiserer regeringen for at tilsidesætte den udviklingspolitiske strategi "Fælles om verden". De Konservative vil have mere magt over udviklings-samarbejdet tilbage til Folketinget.

20. SEPTEMBER

Ekstra klimapenge udmøntes – og Danmark bryder dødvande i klimaforhandlinger

Som en del af aftalen om finansloven for 2022 afsatte regeringen og forligspartierne 100 mio. kr. ekstra til klimaindsatser i 2022. Nu udmøntes pengene til klimatilpasning og til at dække klimaskabte tab og skader for verdens fattigste. Det annonceres under FN's generalforsamling i New York, hvor Danmark fremhæves som det første land, der bevilger penge til at dække udviklingslandenes klimaskabte tab og skader.

21. SEPTEMBER

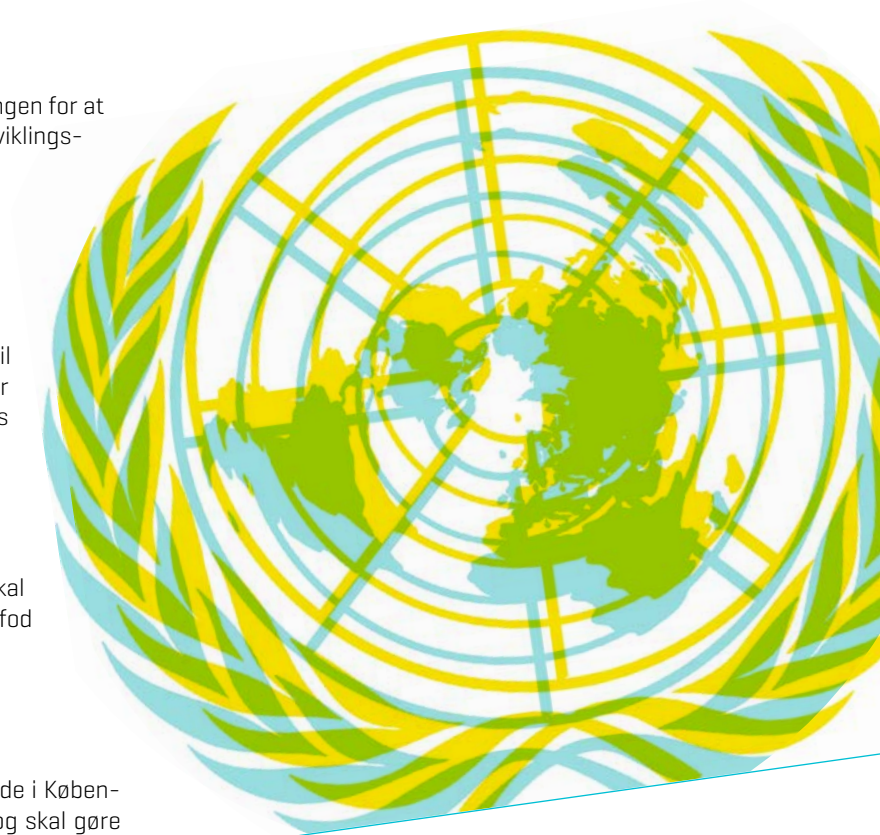
Danmark i spidsen for nyt initiativ for et styrket FN

Hvis FN skal fungere effektivt, skal medlemslandene betale de penge, de skylder og lover til FN. Det skal initiativet 'Pledge to Predictable Payments' bidrage til, og det lanceres af udenrigsminister Jeppe Kofod under FN's generalforsamling i New York.

22. SEPTEMBER

Danmark først med One UN-aftale

Danmark har indtil nu haft 11 forskellige aftaler med hver af de 11 FN-organisationer, der er til stede i København. De erstattes med én samlet ny "One UN-aftale" med FN. Aftalen er den første af sin slags og skal gøre samarbejdet mere effektivt.

22. SEPTEMBER

Aftale om 1 milliard kr. årligt til 4 FN-organisationer

Danmark underskriver nye aftaler med FN-organisationerne UNDP, UNFPA, UNICEF og UN Women, der tilsammen er til stede i 190 lande. Danmark forpligter sig til at støtte de fire FN-organisationer med i alt 1,09 mia. kr. årligt i perioden 2023-2025.

23. SEPTEMBER

Så er det officielt: Danmark vil i Sikkerhedsrådet

Kronprinsesse Mary, udenrigsminister Jøppe Kofod og udviklingsminister Flemming Møller Mortensen lancerer Danmarks kandidatur til FN's Sikkerhedsråd for perioden 2025-2026. Også det sker i New York i forbindelse med FN's generalforsamling.

3. OKTOBER

Ny sikkerhedspolitik med øget vægt på forsvar

Regeringen fremlægger – som reaktion på Ukraine-krigen – en ny sikkerhedspolitik med øget vægt på forsvar. Den nye politik lægger op til massive ekstrabevillinger til forsvarset. På de 86 sider nævnes udviklingsbistanden kun fire gange, og mens der er særlige afsnit om EU og NATO, har FN ikke fået et særligt afsnit.

5. OKTOBER

Danmark skal til valg

Statsminister Mette Frederiksen udskriver folketingsvalg til 2. november. Alle ministre bliver frem til valget 'fungerende', og forhandlingerne om finansloven for 2023 udsættes.

“ Dansk udviklingsbistand er blevet en særlig slags hobbyimperialisme

ØKONOM MARTIN PALDAM I ALTINGET, 24. OKTOBER

5. OKTOBER

Den nye OpEn-pulje blæst bagover af ansøgninger

Den første frist for at søge Udenrigsministeriets nye Oplysnings- og Engagementspulje, OpEn, udløber. Puljen modtager godt 100 ansøgninger, der tilsammen løber op i mere end 70 mio. kr. Puljen har 20,5 mio. kr. til fordeling, så en del af de ansøgninger, der findes støtteværdige, får ikke noget tilskud.

1. NOVEMBER

Folketingsvalg: Udviklingsordførere falder på stribe

Der er ikke stemmer i udviklingspolitik. Ved valget er der kun genvalg til to udviklingsordførere: Karen Ellemann-Jensen [V] og Torsten Gejl [Alt]. Hverken Daniel Toft Jakobsen [S], Rasmus Nordquist [SF], Anne Sophie Callesen [RV] eller Katarina Ammitzbøll [K] opnår personlige stemmer nok til genvalg. De resterende to udviklingsordførere, Christian Juhl [EL] og Mette Hjerminde Denciker [DF], genopstillede ikke.

2. NOVEMBER

Dansk projektkontor i Rwanda rykker nærmere

Udenrigsministeriet sender to medarbejdere til Rwanda for at etablere et dansk projektkontor i hovedstaden Kigali. I første omgang skal de to udsendte arbejde fra midlertidige lokaler, og der er ikke sat dato på en formel åbning af kontoret. Det er der – så vidt vides – stadig ikke. Kontoret skal gøre det muligt at udbygge udviklingssamarbejdet med Rwanda. Men i 2022 når Danmark ikke engang at sende 2 mio. kr. i bistand til Rwanda mod over 40 mio. kr. året før.

16. NOVEMBER

Kontroversielt Kosovo-program godkendt

Inden valget blev udskrevet, nåede udviklingsminister Flemming Møller Mortensen at godkende et projekt i Kosovo, som Udviklingspolitisk Råd ellers havde frarådet. Det viser et referat fra et rådsmøde i september, som nu offentliggøres. Kosovo vil modtage 207 mio. kr. i dansk bistand over et par år. Den nye hjælp til Kosovo blev aftalt i 2021 samtidig med en aftale om, at Danmark kunne leje 300 fængselspladser i landet.

6. DECEMBER

Dansker skal være formand for donorlande

Den erfarne, danske topdiplomat Carsten Staur vælges som ny formand for OECD's Udviklingskomité, DAC. Han skal tiltræde 1. marts 2023 og kalder det selv "et ønskejob".

14. DECEMBER

Ny SVM-regering præsenterer sit grundlag

Seks uger skulle Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne bruge efter valget til at få et regeringsgrundlag på plads. Det fastslår, at Danmark stadig skal bruge 0,7 pct. af BNI i udviklingsbistand. Ikke "mindst 0,7 procent", som det ellers hedder i den udviklingspolitiske strategi, "Fælles om Verden", som et bredt flertal i Folketinget vedtog i juni 2021. Den nye regering lægger op til et forstærket klima- og Ukraineaftryk på udviklingssamarbejdet. Det er også værd at bemærke, at Verdensmålene først nævnes på side 38 – under afsnittet om Afrika. I 2019 blev Verdensmålene nævnt på forsiden i S-regeringens 'forståelsespapir' med R, SF og EL.

15. DECEMBER

Ny udviklingsminister igen-igen – nu med fokus på klimaet

Endnu engang skal Danmark have ny udviklingsminister. Dan Jørgensen afløser Flemming Møller Mortensen, der nåede at få godt to år på posten. Dan Jørgensen bliver også "minister for global udviklingspolitik", helt i tråd med den nye regerings ambition om et stærkere klimaaftak på udviklingssamarbejdet.

16. DECEMBER

774 mio. kr. tages af 2022-bistanden til Ukraine-flygtninge

En af Dan Jørgensens første handlinger som ny minister bliver at fremlægge et aktstykke i Folketinget, der skærer 774,4 mio. kr. i den planlagte udviklingsbistand i indeværende år, der slutter 14 dage senere. Pengene skal bruges i Danmark til at modtage flygtninge fra Ukraine, og de tages bl.a. fra klima- og miljøbistanden.

20. DECEMBER

Dansk bistand i 2021 opjusteres til 0,71 pct. af BNI

OECD DAC offentliggør de endelige og officielle tal for udviklingsbistanden i 2021. De viser, at dansk bistand i 2021 landede på 18.322 mio. kr. Det er en stigning på 292 mio. kr. i forhold til den foreløbige opgørelse i april, og den betyder, at dansk bistand i 2021 øges fra 0,7 pct. af BNI i april-opgørelsen til 0,71 pct. i den endelige opgørelse.

“Dansk udviklingsbistand er blevet reduceret til en pose penge, politikerne kan bruge på kortsigtede, indenrigspolitiske projekter. Lad os være ærlige og afskaffe bistanden.

LARS ENGBERG-PEDERSEN, SENIORFORSKER,
DIIS, ALTINGET, 21. NOVEMBER 2022.

2023

Nedslag siden FFL23

15. FEBRUAR

Kritisk rådsformand genudnævnes

På trods af kras kritik fra Udviklingspolitisk Råd de seneste år af dansk udviklingspolitik genudnævner minister for udviklingssamarbejde og global klimapolitik, Dan Jørgensen, både rådets formand, professor Anne Mette Kjær, og næstformand, vicedirektør i klimatænkertanken CONCITO, Jarl Krausing, for en ny treårig periode.

23. FEBRUAR

Ny evaluering udfordrer kontroversielt element i dansk bistand

Støt flere projekter, der ikke er bundet til danske leverandører. Sådan lyder en central anbefaling i en ny og kritisk evaluering af Danida Sustainable Infrastructure Finance [DSIF]. Men Udenrigsministeriet tøver.

15. MARTS

Ny Ukraine-fond betyder mindre bistand til Afrika

SVM-regeringen får opbakning fra alle partier i Folketinget til en ny Ukraine-fond på 7 mia. kr. Heraf skal de 1,2 mia. kr. gå til civil støtte målrettet akutte, humanitære indsatser samt langsigtet genopbygning. Den del finansieres af udviklingsbistanden, og det vækker kritik – også fra nogle af de partier, der stemmer for fonden.

23. MARTS

Nyt finanslovsforslag med færre penge til det globale klima og de fattige i 2023

Den tre måneder gamle SVM-regering fremlægger sit finanslovsforslag for 2023. Selv om dansk økonomi står stærkere nu, end da S-regeringen fremlagde sit finanslovsforslag i august 2022, så lægger forslaget op til, at dansk bistand i 2023 skal reduceres med ca. 500 mio. kr. i forhold til S-forslaget. Besparelsen hentes ved – for første gang – at fordele udligningen over for lidt bevilget bistand i 2021 over tre år. Forslaget skruer også op for bistanden til Ukraine og for udgifter til flygtningemodtagelse i Danmark, som der afsættes 3.358 mio. kr. til. Alt i alt betyder det færre penge til klimaet og de fattige. F.eks. afsættes der rekordlave 500 mio. kr. i bilaterale tilsagn til afrikanske lande i 2023.

TIL
UKRAINE

7
mia. kr.

12. APRIL

Den globale bistand satte rekord i 2022 – men Afrika lades i stikken

Krigen i Ukraine fik den samlede, årlige, globale udviklingsbistand til i 2022 for første gang nogensinde at nå op over 200 mia. dollar, helt nøjagtigt 204 mia. Men krigen betød også, at der blev mindre bilateral bistand til Afrika, fremgår det af OECD's Udviklingskomité DACs foreløbige tal for den globale udviklingsbistand i 2022. De nye tal for den danske udviklingsbistand i 2022 viser, at Danmark ramte nøjagtigt 0,70 pct. af BNI i bistand. Det svarer til lidt over 20 mia. kr. – for første gang nogensinde. Men når de store udgifter til at modtage flygtninge i Danmark holdes ude, faldt den danske bistand faktisk med 12,7 pct. i forhold til 2021. Også Afrikas andel af dansk bistand oplevede et dramatisk fald i 2022. 12,7 procent i forhold til 2021. Også Afrikas andel af dansk bistand oplevede et dramatisk fald i 2022.

17. APRIL

Danmark skylder de fattige 3,5 mia. kr.

Danmark har et efterslæb i udviklingsbistanden for årene 2021 og 2022 på 3,5 mia. kr., hvis vi skal leve op til målet om at yde mindst 0,7 pct. af vores BNI i udviklingsbistand. Det viser beregninger foretaget af det skandinaviske tidsskrift Development Today. Årsagen er, at dansk økonomi – og dermed det BNI, som bistanden beregnes ud fra – udviklede sig mere positivt end forventet, da finanslovsforslagene for 2021 og 2022 blev udarbejdet. Efterslæbet indhentes ved den såkaldte reguleringsmekanisme, så regningen bliver betalt, men med års forsinkelse.

20. APRIL

IFU trækker sig ud af Afrikas største vindmøllepark

Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU) annoncerer en betinget købsaftale med den amerikanske kapitalforvalter, BlackRock, om IFU's aktier i Afrikas største vindmøllepark, Lake Turkana Wind Power i Kenya. Handlen ventes at falde endeligt på plads i løbet af et par måneder. IFU oplyser ikke salgsprisen, men siger dog, at salget gør IFU's engagement til "en god forretning." BlackRock overtager også Vestas's og Finnfunds aktieposter.

25. APRIL

Ny finanslov uden en øre ekstra til udvikling og klima

De seneste tre år lykkedes det støttepartierne at presse den daværende S-regering til at afsætte ekstra midler i klimabistand under finanslovsforhandlingerne. Men i den aftale til finanslov for 2023, syv af Folketingets partier står bag, er der ingen ekstra klimabistand.

28. APRIL

Klimaet bekræftet som det store slagnummer i dansk bistand

Dan Jørgensen, Danmarks minister for udviklings-samarbejde og globalt klima siden december, fremlægger sin første redegørelse for udviklings-samarbejdet. Den dækker 2022 og er mest af alt et signal om, at klima nu og i fremtiden skal være den absolutte hovedprioritet i det danske udviklings-samarbejde.

9. MAJ

Ros til redegørelse, men kritik af den førte politik

Folketinget diskuterer redegørelsen for udviklingen i udviklingssamarbejdet for 2022. Den får masser af roser for at være langt mere grundig og oplysende end 2021-redegørelsen. Men flere udviklingsordførere kritiserer, at dansk bistand til Afrika faldt i 2022, og at brugen af udviklingsbistanden til at modtage flygtninge i Danmark i 2022 gjorde Danmark til det suverænt største modtagerland af dansk bistand. d.

14. MAJ

Danmark åbner ambassade i Georgien

Udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen besøger Georgien og åbner officielt en dansk ambassade. Det signalerer et udvidet dansk udviklingssamarbejde med landet, der i 2022 modtog lidt over 17 mio. kr. i bistand fra Danmark.

15. MAJ

Nytiltrådt, dansk DAC-formand advarer mod stigende udgifter til flygtningemodtagelse

I 2022 nåede DAC-landenes brug af udviklingsbistand til at modtage flygtninge rekordhøje 29,3 mia. dollar. Det får den nytiltrådte formand for OECD's Udviklingskomité DAC, Carsten Staur, til at advare om, at det går ud over verdens fattige. Reglerne på området er, hvis donorerne overholder dem, gode nok ifølge Staur, der dog også gør opmærksom på, at flere donorlande (men ikke Danmark) undlader at finansiere visse dele af flygtningemodtagelsen med udviklingsbistand, selv om reglerne tillader det.

15. MAJ

WHO-kontor flytter fra Moskva til København

Ruslands krig mod Ukraine får medlemslandene i den europæiske region af Verdenssundhedsorganisationen (WHO) til at flytte WHO's europæiske kontor for ikke-smitsomme sygdomme fra Moskva til FN Byen i København, der også huser WHO's europæiske hovedkvarter.

16. MAJ

Ny dansk udenrigs- og sikkerhedspolitisk strategi præget af Ukraine

Pragmatisk realisme er det overordnede budskab i den nye strategi, udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen fremlægger som afløser for den strategi baseret på en "værdibaseret udenrigspolitik", Jeppe Kofod stod bag i starten af 2022. Den nye strategi er præget af Ukraine-krigen, men har også et afsnit om Afrika – men den nævner slet ikke Verdensmålene.

24. MAJ

Danmark fordobler sin bistand til Niger

På en rejse til det vestafrikanske lande Niger ledsaget af kronprins Frederik annoncerer minister for udviklingssamarbejde og global klimapolitik, Dan Jørgensen, at Danmark de kommende fire år øger sin bilaterale bistand med omkring 50 pct. til i alt 920 mio. kr. Niger har – modsat nabolandene – gjort demokratiske fremskridt, lyder et af argumenterne. Bistanden til Niger skal fortsat administreres fra den danske ambassade i nabolandet Burkina Faso, selv om en evaluering i 2022 anbefalede, at Danmark opretter en ambassade eller et repræsentationskontor i Niger.

1. JUNI

Ja tak til bistand, men ikke på bekostning af de fattige

Sådan lyder budskabet fra Udviklingspolitisk Råd under behandlingen af myndighedssamarbejde i energisektoren. Det giver god mening, at Danmark samarbejder med lande som Kina, Brasilien og Tyrkiet på energiområdet, men i og med at samarbejdet finansieres af udviklingsbistanden, må det også være et krav, at det – målbart – er med til at reducere fattigdom.

“Skal der virkelig en ny verdensorden, som vi ikke opdager, til, før Udenrigsministeriet bliver styrket? Jeg mener faktisk, at situationen er rimelig kritisk.

ULRIK FEDERSPIEL, TIDL. DIREKTØR FOR UDENRIGSMINISTERIET, ALTINGET 10. JUNI

14. JUNI

Ekstrabladet afslører dansk bistandsskandale i Ghana

Historisk ved vi, at der skal en skandale til for at få udviklingsbistanden på forsiden af Ekstrabladet. I en artikelserie afdækker avisen nu bl.a., hvordan 135 mio. danske bistandskroner via Danida Sustainable Infrastructure Finance (DSIF) er brugt til internetkabler i det østlige Ghana, der stort set ikke bliver brugt. Miseren skyldes ifølge kritikere bl.a., at DSIF-projektet er bundet til en dansk leverandør, i dette tilfælde Nokia.

22. JUNI

Udviklingspolitisk Råd sparker sundhedssamarbejder til hjørne

En bevilling på 60 mio. kr. til myndighedssamarbejder mellem det danske indenrigs- og sundhedsministerium og myndighederne i Brasilien, Kina, Indien, Mexico og Vietnam får nej fra Udviklingspolitisk Råd, der ikke finder samarbejdet egnet til at blive finansieret af udviklingsbistand.

På samme møde spørger Rådet kritisk ind til planerne for dansk bistand til Rwanda og kan glæde sig over, at rådets kritik på et møde i 2022 nu fører til, at Danmark vil bruge et år og 50 mio. kr. ekstra på at neddrogle udviklingssamarbejdet med Bangladesh.

14. JULI

Dansk farvel til Klub 0,7 pct.

I en email til udviklingsordførerne fortæller – og beklager – Dan Jørgensen, at Danmarks udviklingsbistand i 2022 blot nåede 0,67 pct. af BNI og dermed for første gang i 41 år ikke FN-målet 0,7 pct. for udviklingsbistand. Der mangler 850 mio. kr. [senere opdateret til 901,3 mio. kr.], og det skyldes to ting: At det danske BNI udviklede sig i en markant mere gunstig retning end forudset, og at udgifterne til fordrevne fra Ukraine blev mindre end forventet og indberettet til DAC i foråret. Ministeren lover også, at regeringen allerede i 2023 vil udbetale ekstra midler svarende til det beløb, der manglede i 2022. Nyheden om, at Danmark er ude af det, tidligere udviklingsminister Poul Nielson med stolthed omtalte som Klub 0,7 pct., kommer først frem flere uger senere i Altinget og Globalnyt. Ingen andre medier nævner det. Heller ikke Udenrigsministeriet deler nyheden med offentligheden.

26. JULI

Militærkup i Niger

”I en region, hvor demokrati er under pres, er Niger det eneste af vores samarbejdslande, der har gjort demokratiske fremskridt.” Sådan lød ordene i maj fra minister for udviklings-samarbejde og global klimapolitik, Dan Jørgensen, da han og kronprins Frederik besøgte Niger og sammen med Nigers Mohamed Bazoum officielt præsenterede en stærkt udvidet dansk støtte til Niger. To måneder senere tager militæret magten som i nabolandene Mali og Burkina Faso og sender den folkevalgte præsident i husarrest. Kuppet får ikke umiddelbart Danmark til at reagere.

28. AUGUST

Udenrigstjenesten styrkes – ambassaden i Tanzania bevares

I en pressemeddelelse løfter Udenrigsministeriet lidt af sløret for det kommende finanslovsforslag og varsler, at det skal være slut med årtiers besparelser på udenrigstjenesten. Den skal styrkes med 12 pct. – 500 mio. kr. – det kommende år. Og endnu mere i de følgende år. I et interview med Jyllands-Posten siger Lars Løkke Rasmussen, at regeringen vil bevare den danske ambassade i Tanzania, som ellers var besluttet lukket i 2024.

20. JULI

Krisestab indkaldes for at håndtere koranafbrændinger

Demonstrationer i muslimske lande mod Danmark og Sverige pga. koranafbrændinger og 15 landes officielle erklæringer med fordømmelse af Danmark får regeringen til at indkalde Udenrigsministeriets krisestab. Fem danske ambassadører og en charge d'affaires har været indkaldt til samtaler, hvor der er udtrykt kritik af Danmarks håndtering af koranafbrændingerne.

Det fører til en ophedet debat om et evt. forbud mod koranafbrændinger i Danmark.

Finanslovsforslag 2024

Klima, Ukraine, Afrika og irregulær migration

“Danmark fylder ikke meget på verdenskortet. Alligevel gør vi en stor forskel. Det har vi gjort i årtier, og det skal vi fortsat gøre i fremtiden. Det kræver nye prioriteringer i vores udviklings- og klimapolitik.”

Sådan hedder det i de første linjer af Regeringens Udviklingspolitiske Prioriteter 2024 [RUP24]. Og finanslovsforslaget for 2024 fastslår, at regeringen har fire centrale prioriteter og hovedspor for udviklingssamarbejdet. I denne rækkefølge: **1:** klimadiplomati og grønt udviklingssamarbejde **2:** Ukraine og øvrige nabo-skabslande **3:** Afrika og ligeværdige partnerskaber i det globale syd **4:** irregulær migration.

Grønt udviklingssamarbejde styrkes

“Klima- og udviklingspolitik er to sider af samme sag,” fastslår RUP24. “Klimaforandringerne er i stadig stigende grad årsag til krise og konflikt ude i verden, og de problemer, vi særligt ser i de mest sårbare lande, vokser sig endnu større i takt med, at temperaturerne stiger og vejrfænomenerne bliver mere ekstreme.”

Derfor øger regeringen den grønne indsats i udviklingslandene yderligere. Det hidtidige mål om at afsætte 30 pct. af bistanden til udviklingslandene til grøn bistand øges til 35 pct. Det svarer til ca. 6 milliarder kr. i 2024. Heraf vil ca. 60 pct. være målrettet klimatilpasning og bidrage til at gøre udviklingslandene bedre i stand til at håndtere klimaforandringerne. Det kommer – ifølge regeringen – i høj grad de fattigste til gavn.

Ukraines kamp for frihed er også vores

“Ukraines frihedskamp er også Danmarks og resten af den frie verdens kamp,” hedder det i RUP24, og “regeringen har som ambition at fastholde Danmark blandt de største bidragsydere til Ukraine relativt til sin størrelse.” I alt lægger regeringen op til at sende næsten 1,2 milliarder kr. til Ukraine i udviklingsbistand i 2024 og hvert af de kommende år. Dermed bliver Ukraine den største modtager af dansk bistand. Også EU’s øvrige østlige nabolande kommer til at nyde godt af stigende dansk bistand i 2024.

Nye partnerskaber – fokus på Afrika

Det ligner en genudsendelse, at et finanslovsforslag lanceres med et øget fokus på Afrika. I 2024 vil regeringen afsætte mere end halvdelen af bistanden til udviklingslande til indsatser i Afrika – det svarer til ca. 9 milliarder kr. Regeringen vil også “fremme ligeværdige partnerskaber med landene i det globale syd – særligt i Afrika.” Alligevel er det kun ca. 1,5 milliarder af de 9, der kanaliseres som bilateral bistand til de efterhånden kun syv afrikanske lande, Danmark har såkaldte udvidede partnerskaber med. Skeptikere vil spørge, hvorfor Danmark de seneste år har opsagt partnerskaberne med en række såkaldte prioritetslande i Afrika – og lukket ambassaderne i flere af landene.

Endelig: Styrket udenrigstjeneste

Men måske er det slut med at lukke danske ambassader i Afrika. Efter 20 års nedskæringer bebuder SVM-regeringen en markant oprustning af den danske udenrigstjeneste – også i Afrika, hvor der skal åbnes nye ambassader, og eksisterende skal styrkes. Hvor, melder FFL24 ikke noget om, men udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen har mere end antydnet, at S-regeringens beslutning om at lukke den danske ambassade i Tanzania i 2024 er annulleret.

Migration fylder meget mindre

Et dramatisk kursskifte. Sådan må nedprioriteringen af migration på FFL24 betegnes. Det er blot to år siden, at den daværende S-regering annoncerede, at udviklingsbistanden til migration, nærområder og skrøbelige stater frem mod 2025 skulle øges med 3,5 milliarder kr., så den nåede 7,5 milliarder kr., næsten halvdelen af udviklingsbistanden. Dét mål blev gentaget i 2022 – om end den samlede indsats på området faldt lidt. Men i FFL24 er målet helt droppet. Nok er ”irregulær migration” fortsat blandt regeringens fire centrale prioriteter og hovedspor for udviklingssamarbejdet. Men det fylder langt mindre end tidligere – også i kroner og ører.

Mere forsigtigt skøn for flygtningeudgifter

Langt færre udgifter end forventet til at modtage flygtninge i Danmark. Det var en af grundene til, at dansk bistand i 2022 havnede for lavt. Den situation vil regeringen nødt til stå i igen. Derfor er der kun afsat 797,7 mio. kr. af udviklingsbistanden til flygtningemodtagelse i 2024. På finansloven for 2023 var der afsat 3.358 mio. kr. Men for en sikkerheds skyld har regeringen samtidig afsat en reserve i 2024 på hele 1.095,6 mio. kr., som også vil kunne bruges til at modtage flygtninge, hvis det bliver nødvendigt. Bliver det ikke det, kan reserven bruges til ’almindelig’ udviklingsbistand.

Neksusindsatser – det nye dyr på savannen

”Der er behov for, at akutte, humanitære indsatser tænkes sammen med mere langvarige udviklings- og klimainsatser,” hedder det i RUP24, og ”Regeringen øger derfor den samlede ramme til humanitære indsatser og afsætter midler til en ny konto til indsatser, der kan adressere sammenhængen mellem klimaforandringer og fordrivelse og fremme sammentænkte indsatser”. Disse sammentænkte indsatser kaldes neksusindsatser, et nyt begreb, regeringen introducerer på finansloven. I 2023 var bevillingen til humanitær bistand på 2,7 milliarder kr. I 2024 bliver den på 3,935 milliarder kr., der så også omfatter neksusindsatser. Det meste af stigningen skyldes, at kontoen fremover også skal omfatte de udviklingsindsatser, danske civilsamfundsorganisationer gennemfører som et led i deres strategiske partnerskaber med Danida. De stod tidligere på kontoen for civilsamfundsorganisationer, men sammenlægges nu – i tråd med neksusånden – med civilsamfundsorganisationernes humanitære indsatser.

Rekordhøje 23 milliarder kr. efter alt for hård 2022-opbremsning

15. december 2022 blev Dan Jørgensen præsenteret som ny minister for udviklingssamarbejde og global klimapolitik. Dagen efter fremlagde han et aktstykke i Folketinget, der tog 774,4 mio. kr. fra den planlagte 2022-bistand, fordi der var brug for pengene til at modtage flygtninge fra Ukraine. Set i bagklogskabens lys fortryder Dan Jørgensen nok den handling. Senere skulle det nemlig vise sig, at udgifterne til flygtningemodtagelse slet ikke blev så høje som forventet. Og at dansk økonomi i 2022 oplevede en langt større vækst end forventet. Danmarks endelige BNI – som udviklingsbistanden beregnes ud fra – voksede med ikke mindre end 12 pct. fra det skøn, der gjaldt, da finansloven for 2022 blev vedtaget i 2021, til det blev endelig opgjort i 2023. Det var positivt og betød f.eks., at dansk bistand i 2022 for første gang nogensinde nåede op på næsten 20 milliarder kr. Bagsiden var, at den bistand, Danmark nåede at udbetale i 2022, viste sig at være 901,3 mio. kr. for lav til at nå 0,7 pct. af BNI.

Efterslæbet på afgivne tilsagn, det såkaldte regnskabstal, skulle vise sig at blive endnu større, nemlig på lidt over 2,1 milliarder kr., og så tages den såkaldte reguleringsmekanisme i brug. Den har siden 2017 sikret, at udsving i dansk bistand fra de 0,7 pct. af BNI – målt på regnskabstallet – indhentes de efterfølgende år. Efterslæbet fra 2022 vil SVM-regeringen indhente på FFL24. Oveni det kommer et efterslæb fra 2021 på 407 mio. kr. I alt betyder det mere end 2,5 milliarder kr. oven i de 0,7 pct. af det skønnede BNI i 2024, og at dansk bistand i 2024 vil blive på mere end 23 milliarder kr.

Det svarer til 0,78 pct. af det forventede 2024-BNI. Så højt har niveauet for dansk bistand ikke været siden 2015. Men det betyder ikke, at SVM-regeringen fraviger sin holdning om, at dansk bistand skal ramme 0,70 pct. af BNI, hverken mere eller mindre.

Ukraine – største modtagerland

Ukraine bliver i 2024 det største modtagerland af dansk udviklingsbistand. Regeringen vil hæve rammen til civile indsatser i Ukraine og de østlige nabolandslande under Ukraine-fonden – finansieret af udviklingsbistanden – fra 1,2 milliarder kr. i 2023 til 1,5 milliarder kr., ikke bare i 2024, men i flere år frem. Dermed bliver et europæisk, lavere mellemindkomstland den største modtager af dansk udviklingsbistand. Efter et par år, hvor Danmark selv har været den største modtager på grund af de store udgifter til at modtage flygtninge i Danmark. I 2022 modtog Ukraine ifølge OpenAid 1,4 milliarder kr. i bistand fra Danmark – noget mindre end de 2,77 milliarder kr. af udviklingsbistanden, der i 2022 blev brugt i Danmark til flygtningemodtagelse. Tidligere var det traditionelt været fattige lande i Afrika og Asien, der var de største modtagere af dansk bistand. Men det vendte Ruslands invasion af Ukraine i februar 2022 op og ned på, og Danmark markerede sig hurtigt som en af Ukraines faste støtter, både politisk, militært og altså også økonomisk. Sådan skal det altså fortsat være ifølge regeringen.

”Det er en kerneprioritet for regeringen at hjælpe Ukraine og den ukrainske befolkning. Genopbygningen af Ukraine bliver langvarig og behovene er enorme,” lød det fra minister for udviklingssamarbejde og global klimapolitik, Dan Jørgensen, da FFL24 blev offentliggjort.

Nødhjælp og genopbygning

Regeringen og et bredt flertal i Folketinget etablerede i marts 2023 en Ukraine-fond, der finansierer både den militære, civile og erhvervsmæssige støtte til Ukraine og øvrige nabolandslande. I 2024 afsættes 1,5 mia. kr. af udviklingsbistanden til civile indsatser under Ukraine-fonden, der bl.a. skal bidrage til at levere akut hjælp til ofre for krigen. Samtidig vil Danmark også hjælpe med den tidlige genopbygning af landet ved f.eks. at bistå ukrainerne med en grønnere og bedre genopbygning af den kritiske infrastruktur såsom el og vand. Her skal også dansk erhvervsliv spille en aktiv rolle.

Danmark har påtaget sig et særligt ansvar for byen Mykolaiv og dens genopbygning efter anmodning fra Ukraine. I Mykolaiv hjælper Danmark med at sikre bedre adgang til vand og varme, samt genopbygning og reparation af boligområder, skoler og sundhedsfaciliteter. I alt forudses dansk støtte til Ukraine i 2024 på 1.194 mio. kr. Heraf er de 631 mio. kr. øremærket genopbygning, mens 250 mio. kr. går til humanitære indsatser.

Også støtte til nabolandene

Konsekvenserne af Ruslands angreb mod Ukraine strækker sig langt ind i Ukraines nabolande, som har taget imod enorme grupper af ukrainske flygtninge og oplever udfordringer med energiforsyning og meget andet. Derfor vil Danmark også have et øget fokus på andre østeuropæiske lande. Under Naboskabsprogrammet, der dækker EU's seks østlige nabolandslande, er der f.eks. i 2024 afsat 334 mio. kr. til programindsatser og til Den nye Demokratifond. Naboskabsprogrammet dækker ud over Ukraine, Georgien, Belarus, Moldova, Armenien og Aserbajdsjan. Hertil kommer, at Danmark – i lyset af den geopolitiske situation – planlægger et tilsagn på 50 mio. kr. i 2024 til programindsatser i Vestbalkan.

Det er dog stadig mindre beløb, Danmark støtter disse lande med. Flest penge gik der i 2022 til Moldova, 44,8 mio. kr., mens Georgien modtog 17,2 mio. kr. Der var kun mindre beløb til de øvrige østlige nabolandslande fra dansk side.

Klima og miljø

Annonceret fra Amazonas til Nairobi

At Danmark i disse år farver udviklingssamarbejdet mere og mere grønt, er ikke noget, kun danskerne skal vide. Det skal hele verden. Det gør minister for udviklingssamarbejde og global klimapolitik Dan Jørgensen sig i hvert fald store anstrengelser for at sikre. I de sidste dage i august var han i Brasilien for – med Amazonasskoven som baggrund – at annoncere en ny dansk skovindsats. Og ugen efter gik turen til Nairobi, hvor ministeren kunne annoncere en fordobling af det danske bidrag til Den Grønne Klimafond. Begge dele elementer i det finanslovsforslag, danskerne blev præsenteret for den 31. august.

Den grønne del øges fra 30 til 35 pct.

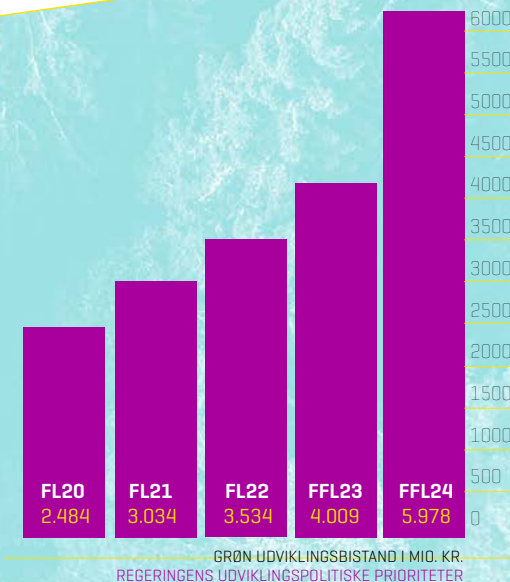
I 2021 lancerede den daværende S-regering et mål om, at 30 pct. af den danske udviklingsbistand skal være grøn, men nu skruer regeringen endnu mere op for det grønne fokus i udviklingssamarbejdet og annoncerer, at de grønne udviklingsmidlers andel skal hæves fra 30 til 35 pct. Den annoncerer også, at klimabistanden alene vil udgøre 30 pct. af bistanden til udviklingslandene i 2024. Og at 60 pct. af klimabistanden vil blive prioriteret til klimatilpasning i nogle af verdens allerfattigste og mest udsatte lande. Konkret betyder det, at næsten 6 milliarder kr. afsættes til grøn bistand i 2024. Det er næsten 2 milliarder kr. mere end i 2023.

1,3 milliarder til skove

Et af de nye, grønne initiativer er den markante indsats for skov og natur, Dan Jørgensen annoncerede i Brasilien. I alt 1,3 milliarder kr. lægger regeringen op til at bruge over de kommende år (2024-2027) til at stoppe afskovning og skovforringelse. Indsatsen skal på én gang bidrage til klimatilpasning, til at beskytte biodiversitet, reducere udledningen af drivhusgasser og til social og økonomisk udvikling i nogle af verdens fattige lande. I 2024 løbes indsatsen i gang med en bevilling på 350 mio. kr. Heraf går de 150 mio. kr. til Amazonfonden, der finansierer den brasilianske regerings indsats for at stoppe skovrydningen i Amazon-skoven. "Skovrydning er et godt eksempel på, at klimapolitik, miljøpolitik og udviklingspolitik hænger sammen," som Dan Jørgensen sagde, da han annoncerede initiativet.

Fordoblet bidrag til grøn klimafond

Som verdens største fond dedikeret udelukkende til klima spiller Den Grønne Klimafond (GCF) en central rolle i forhold til at understøtte udviklingslandenes grønne omstilling. På finansloven for 2023 var det danske bidrag til GCF 100 mio. kr., og der blev kun forudset et samlet dansk bidrag på 400 mio. kr. til fondens 2. genopfyldning, der dækker perioden 2024-2027. Det var det halve af de 800 mio. kr., Danmark bidrog til i 1. genopfyldning (2020-2023). Men nu skruer Danmark op igen: I første omgang med et bidrag i 2024 på 150 mio. kr., der bliver første del "af et samlet ambitiøst bidrag på 1,2 milliarder kr. til fondens 2. genopfyldning for perioden 2024-2027", som det hedder i finanslovsforslaget. Det kom, inden Dan Jørgensen et par dage senere tog til klimatopmødet i Nairobi, Africa Climate Summit, og annoncerede et endnu højere dansk bidrag til fonden, nemlig på i alt 1,6 milliarder kr. 2024-2027.

Den Globale Miljøfacilitet snydt i 2023 – ikke i 2024

Da S-regeringen i 2023 blev afløst af den nye SVM-regering, betød det også et nyt forslag til finanslov for 2023. Det gik ud over det bidrag på 100 mio. kr., S-regeringen havde stillet Den Globale Miljøfacilitet (GEF) i udsigt for 2023. Det blev simpelthen sløffet/udskudt. GEF blev etableret i 1992 og er en helt central finansieringsmekanisme for de store globale miljø- og klimaafgifter. Og nu skal GEF for alvor ind i varmen igen med et dansk bidrag på hele 300 mio. kr. i 2024. Danmark planlægger at yde et samlet bidrag til GEF's 8. genopfyldning på 800 mio. kr. for perioden 2023-2026. Til sammenligning bidrog Danmark med 450,0 mio. kr. til den seneste genopfyldning i 2018 og årene frem. Oven i det annoncerer Danmark et bidrag på 100,0 mio. kr. til den nye globale biodiversitetsfond under GEF, der blev vedtaget i forbindelse med biodiversitetstopmødet COP15 i 2022. Bidraget betinges af, at "fonden operationaliseres tilfredsstillende."

Alt det andet grønne

Når regeringen annoncerer, at den i 2024 lægger op til grøn bistand på næsten 6 milliarder kr., og når den grønne bistand, der direkte kan aflæses på finansloven, kun udgør lidt under 2 milliarder kr., så er det klart, at der mangler noget. Sådan ca. 4 milliarder kr. Hvordan de nås, redegør regeringen for i sine Udviklingspolitiske Prioriteter 2024. Hovedoverskrifterne er:

Bilaterale landeprogrammer mm:	1.522 mio. kr.
Privatsektorinstrumenter mm.:	1.674 mio. kr.
Multilaterale grønne indsatser:	650 mio. kr.

Også den bilaterale bistand bliver grønnere

Hensynet til klima og miljø er de seneste år i stigende grad indarbejdet i alle Danmarks bilaterale landeprogrammer. Og det betyder, at store dele af den bilaterale bistand kan afrapporteres til OECD DAC som støtte til klima, biodiversitet eller miljø generelt. Noget af bistanden kan afrapporteres som 100 pct. grøn, andre dele som 50 pct. grøn. Det er baggrunden for, at regeringen sætter det grønne bidrag fra de bilaterale landeprogrammer til 1.522 mio. kr. Heri er også medregnet bidrag gennem strategiske partnerskaber med civilsamfundsorganisationer, nesusindsatser mm., der er grønne.

Mange grønne bække små – og store

I alt løber bistanden under finanslovsforslagets kapitel 6.34 "Naturressourcer, energi og klimaforandringer" op i 1.948 mio. kr. Det er mere end 400 mio. mere end i 2023. Blandt de øvrige poster er:

Klima, konflikt, fordrivelse og irregulær migration i Afrika: Under denne imponerende overskrift budgetteres med 150 mio. kr. til "et grønt fordrivelsesinitiativ med særligt fokus på Sahel."

Energi og vandressourcer: 485 mio. kr. er der afsat til en endog meget bred vifte af formål: Global Green Growth Institute, One WASH Sektorprogram i Etiopien, grænseoverskridende vandforvaltning i Afrika, Global Water Security and Sanitation Partnership, energiprogrammer i Etiopien og i Kosovo(!), Verdensbankens energisektorprogram (ESMAP) og Climate Technology Centre and Network (CTCN).

Global grøn omstilling: Denne konto erstattede i 2021 den mere end 10 år gamle Klimapulje, der blev afskaffet, da en særlig klimapulje ikke længere gav mening, fordi klimaindsatser er blevet en helt integreret af udviklings-samarbejdet. 200 mio. kr. er der afsat på kontoen i 2024, bl.a. til støtte for udfasning af fossile brændsler og et vandprogram i Etiopien.

Miljøbidrag og modstandsdygtighed mod klimaforandringer: 603 mio. kr. er der afsat på denne meget brede konto i 2024 – det samme som i 2023. Det er fra denne konto, at den nye danske skovindsats finansieres. Også et dansk bidrag på 100 mio. kr. til klimatilpasning i Afrika med fokus på byer finansieres på kontoen.

IFU skal være med til at sikre private bidrag til det grønne

I gamle dage, det vil sige til og med finansloven for 2016, havde den bistand, der blev givet gennem den private sektor, sin helt egen underkonto på finansloven, 6.32.05 Danidas Erhvervsinstrumenter/Erhvervsplatform. Fra finansloven for 2017 fik området sin egen konto 6.38: "Partnerskaber for bæredygtig vækst," der siden fik tilføjet "og grøn omstilling". Og ja: rigtigt gættet: det er her, vi skal finde de fleste af de resterende bidrag til Danmarks grønne bistand i 2024: 1.963,6 mio. kr. er der afsat på kontoen i 2024 mod 1.643 i 2023. Og det er fra denne konto, regeringen finder godt 1,6 milliarder kr. for at nå op på i alt næsten 6 milliarder kr. i grøn bistand i 2024.

Rekordhøje 550 mio. kr. til IFU

Udviklingslandenes grønne omstilling skal i høj grad drives af private investeringer. Men de kommer ikke kun af sig selv. Derfor vil regeringen, som det hedder "bringe risikovillige offentlige midler i spil, så privat finansiering geares til gavn for klima og bæredygtig udvikling." Det sker bl.a. gennem Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU), der "fremmer udviklingsformål gennem kommercielle investeringer." IFU står i 2024 til det højeste tilskud i mange år, 550 mio. kr. I 2023 var det på 375 mio. kr., og i hvert af årene 2025 til 2027 regner regeringen med at sende yderligere 500 mio. kr. årligt gennem IFU. Bidraget skal sikre, "at IFU mobiliserer yderligere privat kapital til bæredygtige investeringer, navnlig klimainvesteringer, i udviklingslande, herunder i Afrika." Danida Sustainable Infrastructure Finance (DSIF) har det overordnede formål at bidrage til at etablere bæredygtig og klimarelevant infrastruktur i udviklingslande og derved medvirke til at fremme FN's verdensmål. DSIF tiltrak sig i 2022 opmærksomhed med kritisk evaluering og i foråret 2023 med negativ omtale i Ekstra Bladet af DSIF-finansierede projekter i Ghana. Det fik Udenrigsministeriet til at love en opstramning. Alligevel står DSIF til at modtage 400 mio. kr. i 2024 og i de kommende år – op fra 260 mio. kr. i 2023. Det nævnes eksplicit, at DSIF ikke blot skal støtte projekter i udviklingslande de kommende år, men også i Ukraine.

Endnu mere damp på myndighedssamarbejder

Målet med de såkaldte myndighedssamarbejder er at sætte danske erfaringer og kernekompetencer i spil i udviklingslandenes grønne omstilling. Programmet består dels af sektorrådgivere, der – placeret på de danske ambassader – koordinerer og understøtter samarbejdet mellem de danske myndigheder og myndighederne i udviklingslandene. I 2024 forventes der at være udsendt 75 sektorrådgivere til en samlet bevilling på 148 mio. kr. Det er en stigning fra 123 mio. kr. i 2023, og beløbet er sat til at stige til 173 mio. kr. fra 2025 og frem. Selve myndighedssamarbejderne finansieres på kontoen "strategisk sektorsamarbejde". Også den stiger. Fra 140 mio. kr. i 2023 til 165 mio. kr. i 2024 og 190 mio. kr. fra 2025 og frem.

Udenrigsministeriet frikendt for grøn overrapportering

Tilbage i 2021 kritiserede Rigsrevisionen Udenrigsministeriets måde at opgøre klimahjælpen til fattige lande på. Rigsrevisionen konkluderede, at Danmarks klimabistand blev overvurderet med flere hundrede millioner kr. Men det er der siden rettet op på, konkluderede Rigsrevisionen i en rapport i september 2023. Her hedder det, at Udenrigsministeriet vurderes at have indført initiativer, der sikrer et mere præcist billede af Danmarks klimabistand, og at Udenrigsministeriet sammen med Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har styrket opfølgningen på resultater og effekter af klimabistanden og har givet Folketinget og offentligheden større indblik i arbejdet. "Rigsrevisionen vurderer på den baggrund, at sagen kan afsluttes," lyder konklusionen fra Rigsrevisionen.

Migration og nærområder

Kraftig nedtoning af fokusområde

Irregulær migration er fortsat en af regeringens fire centrale prioriteter og et hovedspor for udviklingssamarbejdet. Men det ligner et signal, at det optræder som det fjerde og sidste af slagsen i finanslovsforslaget. De seneste par års voldsomme satsning på migration og nærområder og den kraftige udvidelse af støtten, der blev lagt op til, er i det hele taget tonet voldsomt ned. Det må betegnes som det mest voldsomme – om end underspillede – kursskifte, som FFL24 er udtryk for på udviklingsområdet.

For blot to år siden – i 2021 – varslede den daværende S-regering en reform af hele udviklingsbistanden, og et af de vigtigste elementer var at øge udviklingsbistanden til migration, nærområder og skrøbelige stater frem mod 2025 med 3,5 milliarder kr. til i alt 7,5 milliarder kr., så den kom til at udgøre næsten halvdelen af udviklingsbistanden. Der blev oprettet en helt ny og særlig nærområde- og migrationsfond, der i 2022 stod til en bevilling på 640 mio. kr. Den skulle bl.a. finansiere udviklingen af et ”retfærdigt og humanitært asylsystem [ROHA]” og ”etableringen af en pilotmodel for fremtidens flygtningerespons i nærområderne.” Det første forsøgte S-regeringen i flere omgange – og under stor mediebevågenhed – at få en aftale på plads om med Rwanda. Men ud over nogle fælles hensigtserklæringer – og et tilsagn om dansk bistand til Rwanda – er der ikke kommet meget konkret ud af bestræbelserne. I alt blev der i finanslovsforslaget for 2022 afsat 5,6 milliarder kr. til migration, nærområder og skrøbelige stater. Og selv om S-regeringen i sit finanslovsforslag for 2023 fastholdt målet om at nå 7,5 milliarder kr. i 2025, så lagde den op til at reducere den samlede indsats i 2023 med 400 mio. kr. til 5,2 milliarder kr.

Samlet opgørelse er helt droppet

I FFL24 er en samlet opgørelse af udviklingsbistanden til migration, nærområder og skrøbelige stater helt droppet og dermed målet om at nå 7,5 milliarder kr. i 2025. Indsatsen mod irregulær migration er nu opgjørt under den nye overskrift: Humanitære neksusindsatser samt irregulær migration. Til humanitær bistand og neksusindsatser er der afsat 3,9 milliarder kr. til i 2024. til migration 700 mio. kr. under Nærområde- og Migrationsfonden.

Men FFL24 fastslår, at Danmark fortsat vil have fuldt fokus på forebyggelse af irregulær migration i den øvrige udviklingsbistand: i de bilaterale landeengagementer, i de humanitære og i en række af de multilaterale indsatser.

Nærområde- og Migrationsfonden revitaliseres

Det er bemærkelsesværdigt, at det i 2022 ifølge FFL24 kun lykkedes at bruge 98,3 mio. af de 640 mio. kr., der var afsat til Nærområde- og Migrationsfonden i FL22. Det beskedne afløb var nok medvirkende årsag til, at fondens midler i 2023 blev skåret til 355 mio. kr. Det beløb bliver altså næsten fordoblet i 2024. Om det så lykkes at bruge dem, er en anden sag.

Håbet om en reform af det europæiske asylsystem lever

Der afsættes i 2024 hele 300 mio. kr. til en reform af det europæiske asylsystem inkl. udsendelse. På den konto lykkedes det i øvrigt kun at bruge beskedne 73 mio. kr. i 2022. De 300 mio. kr. i 2024 skal bruges til ”indsatser af relevans for udsendelse til udviklingslande, hvortil Danmark har personer i udsendelsesposition, og til indsatser, der kan bane vejen for reform af det europæiske asylsystem.”

110 af de 300 mio. kr. er afsat til aktiviteter, der forbedrer oprindelseslandets mulighed for at håndtere migrationsudfordringer og tilbagetage egne statsborgere. 190 mio. kr. afsættes til at imødegå irregulær migration, til styrket grænse- og migrationsforvaltning og til opbygning af asylsystemer mv. i nærområderne og langs migrationsruterne.

Hvordan det i øvrigt går med reformen af det europæiske asylsystem og med at få hjemsendt afviste asylansøgere, melder FFL24 ikke noget om. I maj 2023 oplyste Udlændinge- og Integrationsministeriet dog, at der var omkring 550 afviste asylansøgere i udsendelsesposition i Danmark, og at tallet var halveret på to år og det laveste i næsten 15 år. Midlerne i Nærområde- og Migrationsfonden udmøntes i 2024 i øvrigt som følger:

Den Internationale Organisation for Migration (IOM), den førende mellemstatslige organisation på migrationsområdet, kan se frem til et dansk bidrag på 100 mio. kr.

Multilaterale og regionale migrationsindsatser er der afsat 50 mio. kr. til.

Regionale indsatser langs migrationsruterne står til 100 mio. kr.

Fremtidens flygtningerespons – i Kenya

Endelig reserveres i fonden 150 mio. kr. under overskriften ”Fremtidens flygtningerespons”. Det går til at fortsætte en pilotindsats – igangsat i 2023 – i Kenya for fremtidens flygtningeindsats. Målet her er på én gang at øge flygtninges og fordrevnes selvforsørgelse og adgang til offentlige serviceydelser og at støtte lokalsamfund i håndteringen af de mange flygtninge.

Flygtninge

Historiske fejlskøn

Et dramatisk fald. Anderledes kan det beløb, der i 2024 er afsat af udviklingsbistanden til at modtage flygtninge i Danmark, ikke beskrives. 797,7 mio. kr. Til sammenligning var beløbet på finansloven for 2023 mere end 2½ milliarder kr. større, nemlig 3.358 mio. kr. Det hører dog med, at regeringen samtidig har afsat en reserve i 2024 på hele 1.095,6 mio. kr. Den vil også kunne bruges til at modtage flygtninge, hvis udviklingen i Ukraine nødvendiggør, at Danmark skal modtage endnu flere flygtninge, og at særloven, der giver ukrainske flygtninge mulighed for midlertidig opholdstilladelse i to år i Danmark, derfor må forlænges ud over marts 2024.

Alt i alt betyder det, at der reelt er forudreserveret næsten 1,9 milliarder kr. af udviklingsbistanden i 2024 til at modtage flygtninge i Danmark. Helt nøjagtigt 1.893,5 mio. kr. Det er i sagens natur vanskeligt at skønne, hvor mange flygtninge, der vil søge til Danmark. Men skiftende danske regeringer har det seneste årti haft det med at være endog meget pessimistiske i deres skøn over fremtidige flygtningeudgifter. Tilbage i 2015 afsatte den daværende V-regering rekordhøje 4,4 mia. kr. af udviklingsbistanden i 2016 for at tage højde for de mange flygtninge, krigen i Syrien forventedes at sende imod Danmark. Og nok endte udgiften i 2016 da også med at sætte rekord, men den nåede dog 'kun' 2,77 milliarder kr. – altså hele 1,63 milliarder kr. lavere.

Miseren i 2022

Omvendt så det i første omgang ud, da finansloven for 2022 blev forberedt i efteråret 2021. Det var før Ukraine-krigen, og det betød, at der i 2022 blev afsat det laveste beløb i mange år til flygtningemodtagelse: 276,3 mio. kr. Men i februar 2022 invaderede Rusland Ukraine, og Folketinget vedtog den såkaldte særlov, der sikrede Ukraine-flygtninge hurtig adgang til midlertidig opholdstilladelse i to år i Danmark. Flygtningene strømmede til, og regeringen og Folketinget vedtog i flere omgange at udskyde eller aflyse planlagt udviklingsbistand for at sikre penge til Ukraineflygtningene.

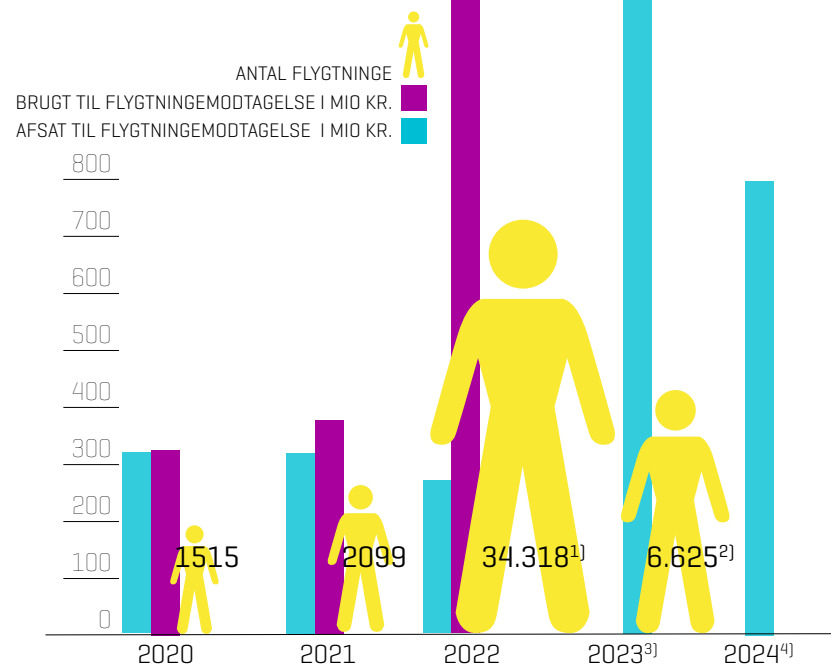
Men igen skulle skønnet for det fremtidige flygtningetal vise sig for stort og opbremsningen i udviklingsbistanden til andre formål for kraftig. I april 2023 opgjorde regeringen udgifterne til flygtningemodtagelse i 2022 til 3.208 mio. kr. Og det tal kom samme måned til at indgå i OECD DAC's foreløbige, officielle tal for udviklingsbistanden i 2022, hvor Danmark lige akkurat nåede målet om at give 0,7 pct. af BNI i udviklingsbistand. Men i juli 2023 måtte minister for udviklingssamarbejde og global klimapolitik Dan Jørgensen meddele udviklingsordførerne i Folketinget, at de endelige opgørelser viste, at dansk bistand i 2022 kun udgjorde 0,67 pct. af BNI. Den væsentligste årsag var, at udgifterne til flygtningemodtagelse i 2022 endte 632 mio. kr. lavere end først indrapporteret, nemlig på 2.576 mio. kr.

Det er samtidig væsentligt lavere end det beløb, der er afsat i 2023: 3.358,2 mio. kr., som også meget vel kan vise sig at blive for højt. Frem til og med juli 2023 var antallet af flygtninge blot 6.625, så der er et stykke op til de 34.318, Danmark tog imod i 2022.

Ikke et ord om kvoteflygtninge

Kvoteflygtninge er flygtninge, der bliver fordelt af FN's Flygtningehøjkommissær (UNHCR) og FN's medlemslande i samarbejde og er et globalt – og fungerende – bud på det, regeringen kalder et retfærdigt og humanitært asylsystem (ROHA). Danmark modtog 500 kvoteflygtninge om året frem til og 2005, hvor den daværende VK-regering opsagde aftalen.

FFL24 nævner slet ikke kvoteflygtninge, så her er der ingen ændringer i forhold til de seneste mange års finanslovsudspil. I årene 2019-21 lykkedes det under finanslovsforhandlingerne Enhedslisten, Radikale og SF at få den daværende S-regering med på at afsætte penge til at tage imod samlet set 1.500 kvoteflygtninge. Men ifølge Altinget havde Danmark i februar 2022 blot taget imod 88 kvoteflygtninge siden 2019.

¹⁾ Heraf 32.915 fra Ukraine ²⁾ Heraf 5.187 fra Ukraine ³⁾ Til og med juli 2023

⁴⁾ Hertil kommer 1.095,6 mio. kr. afsat i reserve til en forlængelse af Ukraine-særloven

Afrika

Øget fokus på Afrika – igen-igen

At sætte øget fokus på Afrika i udviklingssamarbejdet har været et mantra for skiftende danske regeringer de seneste årtier, hvor selv store nedskæringer i bistanden er blevet fulgt op med garantier om, at besparelserne skam ikke ville ramme det danske Afrika-engagement. Sådan er det nu ikke helt gået.

Og selv om Ukraine til næste år står til at blive den største modtager af dansk udviklingsbistand, så fastholder regeringen betydningen af Afrika: "At skabe bæredygtig udvikling og stabilitet i Afrika er en nøgleprioritet for regeringen. Det skal udviklingspolitikken også understøtte. Regeringen afsætter derfor mere end halvdelen af bistanden til udviklingslandene til indsatser i Afrika for at øge Danmarks aftryk som ligeværdig og central samarbejdspartner. Regeringen ønsker et stærkt dansk engagement i Afrika," hedder det i Regeringens Udviklingspolitiske Prioriteter, hvor Afrika står som nummer to af i alt fire centrale hovedspor.

9 milliarder kr. til Afrika = 39 pct.

Det hører med til historien, at når regeringen taler om at bruge "mere end halvdelen af bistanden til udviklingslandene" til indsatser i Afrika, så er det ikke i forhold til Danmarks totale, officielle udviklingsbistand i 2024. Den bliver i 2024 på lidt over 23 milliarder kr. Så den andel, regeringen taler om, er – ligesom når den opgør Danmarks grønne bistand – opgjort ud fra Danmarks samlede bistand på §6.3 i finansloven, "Bistand til udviklingslandene". Her er en række store poster: Administration, flygtningemodtagelse i Danmark og EU-bistand, ikke med. Den samlede bistand på §6.3 i finansloven er derfor 'kun' på lidt over 18 milliarder kr. i 2024, og så kan de godt 9 milliarder kr., der ad vidt forskellige veje ventes at nå til Afrika, blive til "mere end halvdelen af bistanden til udviklingslandene". Men reelt udgør de 9 milliarder altså ca. 39 pct. af Danmarks samlede 2024-bistand.

Ifølge regeringens opgørelse er de 9 milliarder kr. i bistand til Afrika i 2024 en stigning på hele 2,7 milliarder kr. i forhold til 2023, hvor dansk bistand til Afrika da også har udsigt til at blive ekstraordinært lav og dermed fortsætte en faldende tendens de seneste år.

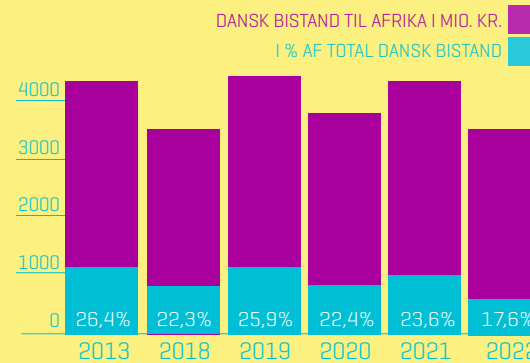
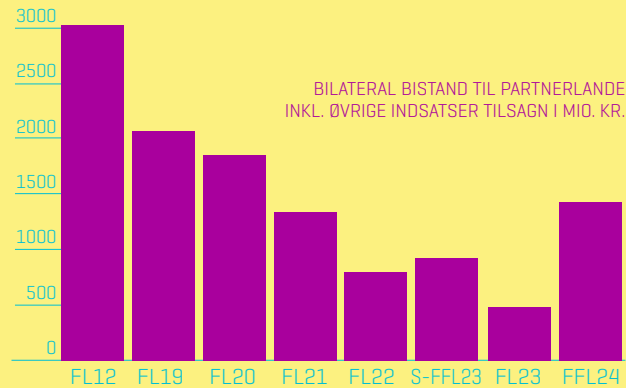
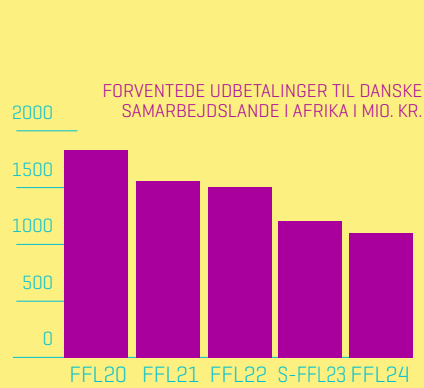
Danmarks bilaterale samarbejde med afrikanske lande er udhulet

Hvor det igennem årtier var det langsigtede, bilaterale udviklingssamarbejde med en række såkaldte prioritetslande i Afrika, der udgjorde selve grundstammen i den danske bistand til Afrika, er det nu helt anderledes: Det mundrette og letforståelige begreb prioritetslande er afskaffet. I stedet har Danmark i nogle år opereret med begrebet "udvidede landepartnerskaber". Sådanne partnerskaber har Danmark med syv afrikanske lande: Burkina Faso, Etiopien, Kenya, Mali, Niger, Somalia og Uganda.

I tre af de syv lande har militæret taget magten ved kup inden for de seneste par år: Mali, Burkina Faso og senest Niger. Det er måske i dét lys, at følgende formulering skal læses: "Regeringen ønsker et stærkt dansk engagement i Afrika. I lande, hvor vi gør en forskel, i lande, hvor vi er enige om de store linjer, og i lande, hvor udfordringerne er mere dilemmafyldte."

Dilemmafyldte udfordringer har det ikke skortet de seneste år i Danmarks samarbejdslande i Afrika, hvor det til tider ligefrem har knebet med at kunne gennemføre de planlagte aktiviteter pga. kup, vanskelige sikkerhedsforhold mm.

Af de samlet 9 milliarder kr., regeringen næste år ventet at sende til Afrika, kommer kun knapt 1,5 milliarder (1.455 mio. kr.) i form af tilsagn om ny bistand til de syv afrikanske lande, Danmark har udvidede partnerskaber med. Det er ganske vist tre gange så meget, som de 500 mio. kr. i tilsagn i 2023 i alt til de syv lande. Men der er meget langt op til de 3 milliarder kr., der var normalen for en halv snes år siden. Den nedadgående tendens understreges af, at de forventede udbetalinger fra Danmark til de syv lande i 2024 kun bliver 1.183 mio. kr. – det laveste tal i årevis.

Danske ambassader Syd for Sahara

Burkina Faso

Etiopien

Ghana

Kenya

Mali

Nigeria

Sydafrika

Tanzania

Uganda

Lukkede danske ambassader Syd for Sahara siden 2002

Eritrea

Benin

Malawi

Mozambique

Zambia

Zimbabwe

Hvordan finder dansk bistand så vej til Afrika?

Langt størstedelen af Danmarks bistand til Afrika må således nå kontinentet ad andre veje end igennem den traditionelle, bilaterale bistand. Og regeringen understreger da også, at dansk fokus i al dansk bistand er på Afrika: Den grønne bistand – som til Afrika alene angives at løbe op i 3 milliarder kr. i 2024, bistanden gennem civilsamfundsorganisationer, den humanitære bistand osv.

En del af den danske bistand til Afrika har form af regionale indsatser. Et par eksempler på det:

Global Gateway-indsatser: 50 mio. kr. til indsatser, der understøtter EU's Global Gateway-strategi. Fokus på at fremme bæredygtige infrastrukturinvesteringer inden for klima/energi, transport og det digitale område.

Fremme af frihandel og økonomisk integration i Afrika: 50 mio. kr. til et nyt flerårigt program med fokus på at fremme frihandel og regional økonomisk integration, med særligt fokus på det østlige Afrika.

Afrikaprogram for fred og bæredygtighed: 100 mio. kr. til fjerde fase af Afrikaprogrammet for Fred.

Ambassaden i Tanzania overlever

I 2021 meddelte den daværende S-regering – til manges overraskelse, at den ville lukke den danske ambassade i Tanzania og udfase det bilaterale udviklingssamarbejde med det østafrikanske land i 2024. Men i en af de sidste dage i august, et par dage før offentliggørelsen af FFL24, varslede regeringen, at den har planer om at styrke den danske udenrigstjeneste efter mange års besparelser.

Og i et interview med Jyllands-Posten mere end antydede udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen, at regeringen har droppet lukningen. Logikken var, at det ikke giver mening at lukke en eksisterende, dansk ambassade i Afrika, når regeringen nu lægger op til at styrke den danske udenrigstjeneste – også i Afrika.

FFL24 siger ingenting om den danske ambassade i Dar es Salaam. Om de danske repræsentationer i Afrika står der blot, at kontoen forhøjes både i 2024 og i de kommende år, så den vokser fra 287,7 mio. kr. i 2023 til 339,2 mio. kr. i 2027. Men altså ikke noget om, hvor der skal åbnes nye repræsentationer, eller hvor eksisterende danske repræsentationer skal udvides.

FFL24 bekræfter i øvrigt, at regeringen holder fast i at afvikle udviklingssamarbejdet med Tanzania. I 2024 forventes det sidste dansk bidrag – på blot 3 mio. kr. – overført til landet, der siden starten af 1960'erne har modtaget mere dansk bistand end noget andet land – ca. 14 milliarder kr. Det må sige at være en brat udfasning i betragtning af, at Tanzania så sent som i 2022 modtog i alt 239 mio. kr. i dansk bistand.

Intet nyt om Rwanda

FFL24 rummer heller ingen antydninger om, hvorvidt det midlertidige repræsentationskontor, Danmark åbnede i efteråret 2022 i Rwanda, skal gøres permanent eller udvides. Rwanda optræder heller ikke blandt de afrikanske modtagerlande af dansk bistand i FFL24. I 2022 modtog Rwanda ifølge OpenAid kun 1,7 mio. kr. i bistand fra Danmark. Det kunne tyde på, at det går langsomt med at løbe det bebudede udviklingssamarbejde om grøn omstilling, ligestilling og korruptionsbekæmpelse i gang.

Asien og Mellemøsten

Ekstra overgangstid til Bangladesh

I 2020 bebudede den daværende danske regering, at det skulle være helt slut med danske prioritetslande i Asien og dermed et farvel til de tre sidste: Afghanistan, Bangladesh og Myanmar. Det, der nu blev kaldt det udvidede danske partnerskab med Bangladesh, skulle afløses af et såkaldt fokuseret partnerskab med fokus på grøn omstilling og klimasamarbejde. I 2022 var et nyt landeprogram klar til i alt 250 mio. kr. i årene 2023-2026. Men Udviklingspolitisk Råd anbefalede et nej til planen og foreslog flere penge og mere tid til overgangen fra et udvidet til et fokuseret landeprogram. Det førte til, at rådet i 2023 fik forelagt et revideret landeprogram for Bangladesh, der nu løber frem til og med 2028, og hvor der er afsat 300 mio. kr. På mødet bekræftede repræsentanter for Udenrigsministeriet i øvrigt, at Danmark bevarer sin ambassade i Dhaka efter 2028, og at Danmark også vil fortsætte sin støtte til klimarelaterede aktiviteter i Bangladesh.

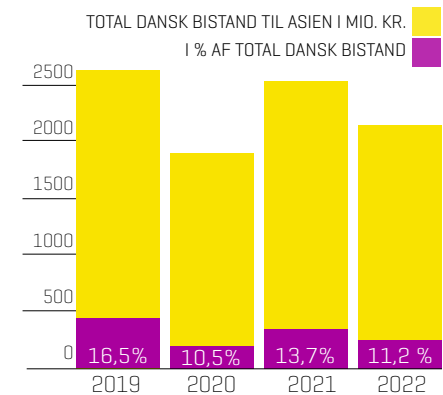
Afghanistan og nærområder

Også Afghanistan blev i 2020 opsagt som dansk prioritetsland. Det skete altså før, Taliban i august 2021 overtog magten og totalt ændrede vilkårene for bistandssamarbejdet. Alligevel modtog Afghanistan i 2021 med 534 mio. kr. mere udviklingsbistand fra Danmark end noget andet land. I 2022 var bistanden noget lavere, men dog stadig 257 mio. kr. Og den skal reduceres yderligere. I 2024 og hvert af årene frem forventes det, at den danske bistand til Afghanistan og nærområder vil beløbe sig til 200 mio. kr. om året.

Syrien og nabolande var med 400 mio. kr. i 2022 – som i årene forinden – blandt hovedmodtagerne af dansk bistand i 2021, og regeringen lægger op til fortsat høje bevillinger. Den bilaterale, danske bistand til Syrien er i 2024 sat til 225 mio. kr., mens det samlede danske bistandsengagement i og omkring Syrien ventes at løbe op i mindst 650 mio. kr.

Palæstina (Gaza og Vestbredden, herunder Østjerusalem): Modtog 182 mio. kr. fra Danmark i 2022. Fokus er på de meget brede overskrifter: Menneskerettigheder og demokratisk ansvarlighed, grøn, bæredygtig, inkluderende økonomisk vækst og anstændige jobs og Modstandskraft, fred og stabilitet. I 2024 forventes udbetalinger på 103,5 mio. kr., men stigende til 240 mio. kr. i både 2026 og 2027.

Myanmar: I årene 2010-11 indledte Myanmar en politisk reformproces, der fik Danmark til at etablere et bilateralt bistandsprogram og i 2014 en ambassade i landet. Men alt ændrede sig med militærkuppet i 2021, der fik Danmark til at bremse op i bistanden og stoppe nye engagementer. I 2022 modtog Myanmar dog stadig 72,6 mio. kr. i bistand fra Danmark. I 2024 ventes udbetalt 15 mio. kr. Hertil kan komme udbetalinger fra bl.a. den humanitære ramme og danske civilsamfundsorganisationer. Om ambassaden i Myanmar overlever, melder FFL24 ikke noget om.

Humanitær bistand

Nu med neksus

Neksus og neksusindsatser er begreber, der de seneste år har sneget sig mere og mere ind i bistandsjargonen. I første omgang for at beskrive indsatser, der både er – eller ligger et sted midt imellem – humanitære indsatser, og indsatser med et mere langtrækkende udviklingsmål. Nu er neksusindsatser også kommet på finansloven. Regeringen omdøber nemlig konto 6.39, der tidligere kort og godt hed ”humanitær bistand” til humanitær bistand og neksusindsatser.

Til gengæld dropper SVM-regeringen den tidligere S-regerings samtænkning af den humanitære bistand med indsatser imod migration og i nærområder. Her var målet, at udviklingsbistanden til de formål samlet skulle udgøre 7,5 milliarder kr. i 2025. Men det mål omtales ikke længere.

Generelt lægger regeringen op til, at al udviklingssamarbejdet skal adressere vidt forskellige udfordringer, der påvirker hinanden. Som klimakrise, fattigdom, ufred og nød. Og at udfordringerne ikke løses ved særskilte indsatser, men ved at tænke de mange problemstillinger sammen i udviklingssamarbejdet.

Konkret samler – og samtænker – regeringen derfor alle bidrag til strategiske samarbejder med danske civilsamfundsorganisationer på kontoen for humanitær bistand og neksusindsatser. I modsætning til tidligere, hvor de var delt op i særskilte midler til humanitære indsatser og til udviklingsindsatser. Overflytningen bidrager med 785 mio. kr. af de 1.235 mio. kr., de samlede tilsagn på 6.39 vokser med, så de i 2024 lander på 3,95 milliarder kr. Det betyder med andre ord, at der reelt afsættes 450 mio. kr. mere i humanitær bistand i 2024 end i 2023.

3 milliarder kr. til akutte og langvarige kriser

I 2024 er der på denne konto afsat 3.010 mio. kr. mod blot 1.825 mio. kr. i 2023. Den voldsomme stigning skyldes først og fremmest den ovenfor omtalte omkontering af udviklingsbistanden gennem de strategiske partnerskaber med danske civilsamfundsorganisationer. Den tegner sig alene for 785 mio. kr. af stigningen. I alt er der i 2024 afsat 1.704 mio. kr. til strategiske partnerskaber, neksusindsatser og nødhjælpapuljer.

Ny pulje for strategiske neksusindsatser

Samtænkningen af udvikling og humanitære indsatser styrkes også med en ny pulje for strategiske neksusindsatser, der står til 275 mio. kr. i 2024 og i hvert af de følgende år. Puljen skal samtænke neksusindsatser med særligt fokus på klimaudfordringer og samspillet mellem klima- og fordrivelsesudfordringer. Puljen vil også kunne støtte udvikling af ny viden, innovation, partnerskaber og metoder. Og der vil kunne afsættes midler til flerårige indsatser, der bidrager til det. Sådanne indsatser gennemføres, som det hedder i finanslovsforslaget, ”som regel af velrenommerede civilsamfundsorganisationer og internationale organisationer med den fornødne kapacitet, ekspertise og tilstedeværelse.”

Stigninger over næsten hele linjen

”Øvrige bidrag til akutte og langvarige kriser” oplever også en markant stigning: Fra 906 mio. kr. i 2023 til 1.031 mio. kr. i 2024. Og i generelle bidrag til internationale humanitære organisationer er der i 2024 afsat 925 mio. kr. – 50 mio. kr. mere end i 2023. Der er 15 mio. kr. ekstra til FN’s Flygtningehøjkommissariat (UNHCR), der lander på 250 mio. kr. i 2024. 15 mio. kr. ekstra er der også til Den Internationale Røde Kors Komité (ICRC), der ryger op på 85 mio. kr., mens der er 20 mio. kr. ekstra – i alt 190 mio. kr. i 2024 – til FN’s Centrale Humanitære Fond (CERF).

Civilsamfund

Status quo trods chok

Da hovedtallene for den danske bistand i 2024 blev offentliggjort, var noget af det mest opsigtsvækkende, at punktet: "Bistand gennem danske civilsamfundsorganisationer", konto 6.33 på finansloven, var sendt på lidt af en rutsjetur. I årevis har der til det punkt været afsat over én milliard kroner. I 2024 reduceres det til blot 288,5 millioner kroner. Det kan have givet svedige hænder i det danske civilsamfund, indtil de fandt ud af, at det, der umiddelbart ligner en voldsom beskæring, skyldes regnskabsteknik.

Udenrigsministeriet har nemlig valgt at samle den udviklingsorienterede og den humanitære støtte, som gives gennem de såkaldte strategiske partnere blandt de danske civilsamfundsorganisationer, på finanslovens konto "Humanitær bistand", der så har fået tilføjelsen: "og neksusindsatser."

Men ommøbleringen påvirker ikke de beløb, der er afsat til de strategiske partnerskaber. I 2023 var der afsat 785 mio. kr. på til strategiske partnerskaber på 6.33, mens der på den humanitære konto, 6.39, var afsat 919 mio. kr. til strategiske partnerskaber. Det svarer tilsammen nøjagtigt til de 1,704 mio. kr., der i alt er afsat i 2024 på konto 6.39 til strategiske partnerskaber.

Lidt mere til CKU og DUF

De 288,5 mio. kr., der i 2024 bliver tilbage på konto 6.33: Bistand gennem civilsamfundsorganisationer, markerer faktisk en lille stigning på 10 mio. kr., der tilfalder henholdsvis Center for Kirkeligt Udviklingssamarbejde (CKU) og Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF). Det bringer CKU's 2024-bervilling op på 30 mio. kr., mens DUF får 22,5 mio. kr. Støtten til de øvrige på listen er uændret: Civilsamfund i Udvikling (CISU) 167,5 mio. kr., Danske Handicaporganisationer (DH), 43,5 mio. kr., Globalt Fokus 9 mio. kr. og endelig 1 mio. kr. til 92-gruppen.

Flere andre CSO-initiativer

Flere af de aktiviteter, der er omtalt andre steder i FFL24, retter sig mod civilsamfund og har civilsamfundsorganisationer i centrale roller. Det gælder f.eks.:

Civilsamfundets råderum: Der afsættes 22,5 mio. kr. i 2024 til civilsamfundets råderum i udviklingslandene. Det er en stigning fra 15 mio. kr. i 2023 til 22,5 mio. kr. i 2024. Midlerne kan bl.a. dække bidrag til de internationale organisationer International Center for Not-for-Profit Law (ICNL) og CIVICUS, en global paraplyorganisation og alliance for civilsamfundsorganisationer.

Det Digitale Demokrati-Initiativ: Der afsættes 66,0 mio. kr. i 2024 til initiativet, der har til formål at støtte lokale civilsamfundsaktører i det globale syd ved at fremme demokrati og menneskerettigheder gennem digitale teknologier og samtidig beskytte disse aktører mod autoritære kræfters misbrug af digitale teknologier. Programmet forventes gennemført af bl.a. CIVICUS, Access Now, Digital Defenders Partnership og Globalt Fokus.

Styrkelse af civilsamfund, rettigheder og god regeringsførelse er overskriften på et program, der har til formål at styrke demokratiske værdier, rettigheder og civilsamfundets råderum, bl.a. i Uganda. I alt 74,5 mio. kr. er afsat til formålet.

Den multilaterale bistand

Multibibistand i voldsom vækst

Danmarks multilaterale bistand gives gennem FN-systemet, udviklingsbanker og -fonde og via EU. Den udgjorde i 2022 27,2 pct. af Danmarks samlede bistand. Resten, 72,8 pct., blev altså givet som bilateral bistand. Og nogenlunde sådan har fordelingen været i mange år. Men tallene fortæller ikke hele historien. I de seneste år har Danmark givet mere og mere bistand som såkaldt multibibistand. Det er bilateral bistand, som gives til aktiviteter og projekter, der gennemføres af multilaterale organisationer. Nye tal viser, at den type bistand udgør helt op imod en tredjedel af den danske bistand, men den figurerer altså i de officielle statistikker som bilateral.

Mere end 2 milliarder kr. gennem FN-systemet

Danmarks samlede bistand til FN-organisationer og -programmer løber i 2024 op i 2.167,5 mio. kr. Det er en stigning på 212 mio. kr. i forhold til 2023. De to største modtagere er FN's Udviklingsprogram (UNDP) og FN's Befolkningsfond (UNFPA), der hver står til at modtage 350 mio. kr. i 2024 – det samme som i 2023. 125 af de 350 mio. kr. til UNDP er kernebidrag, resten er øremærkede bidrag til temaer, Danmark ønsker at støtte. De danske kernebidrag til UNDP var tidligere væsentligt højere. Det gjaldt således 330 af de i alt 345 danske mio. kr. til UNDP i 2015.

FN Byen huser adskillige FN-organisationer i København og omfatter både kontorbygningen på Marmormolen og et højteknologisk lager for FN's Børnefond (UNICEF) i Københavns Nordhavn. De lejes af staten og stilles til rådighed for FN-organisationer og andre multilaterale organisationer som led i Danmarks samlede multilaterale bidrag. FN Byen står til dansk støtte på 212 mio. kr. i 2024 og årene frem, en stigning fra 175 mio. kr. i 2023. **FN's Børnefond (UNICEF)** modtager i 2024 173 mio. kr. fra Danmark – heraf de 50 i kernebidrag. Det er en stigning fra 150 mio. kr. i 2023.

Et løft til befolkning, sundhed og ligestilling

Befolkning, sundhed og ligestilling har i adskillige år været et stærkt fokusområde for Danmark, uanset hvilken regering, der har siddet ved magten. I 2024 løftes det samlede danske bidrag til formålet fra 760 mio. kr. i 2023 til 945 mio. kr. En stor del af det danske bidrag lander – som sædvanligt – hos FN's Befolkningsfond (UNFPA), der står til 350 mio. kr. – heraf en pænt stor andel – 225 mio. kr. – i kernebidrag. Størstedelen af stigningen i 2024 skyldes et forventet dansk tilsagn til Den Globale Fond for Bekæmpelse af Aids, Tuberkulose og Malaria på 175 mio. kr. Der var slet ingen nye danske tilsagn til fonden i 2023.

Til det globale civilsamfunds indsatser for seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder yder Danmark 210 mio. kr. i 2024. De går til organisationer som Den Internationale Sammenslutning for Familieplanlægning (IPPF) og AmplifyChange. Det hører med til historien, at der i finansloven for 2023 var forudset endnu flere penge til befolkning, sundhed og ligestilling, nemlig 1.010 mio. kr.

Lidt mindre til uddannelse

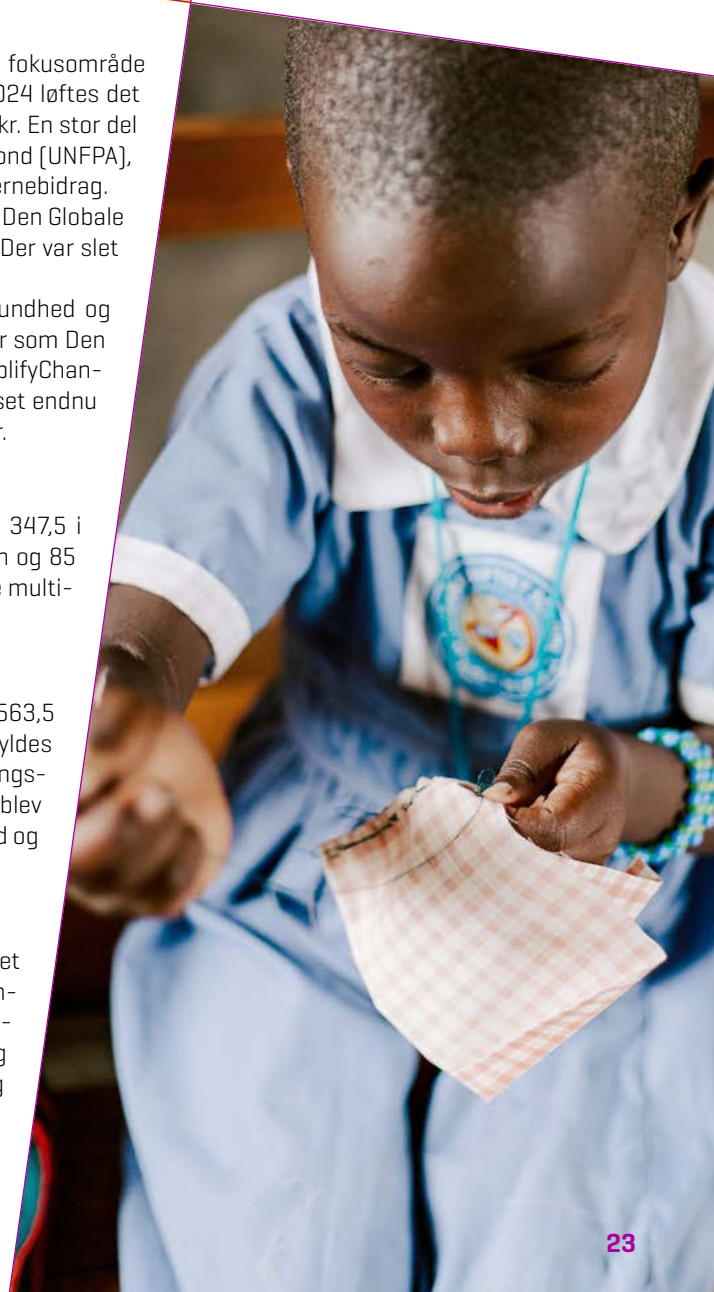
Den danske støtte til uddannelse falder fra 387,5 mio. kr. i 2023 til 347,5 i 2024. Der er uændret 250 mio. kr. til Global Partnership for Education og 85 mio. kr. til Education Cannot Wait. Til gengæld falder bidraget til øvrige multilaterale uddannelsesindsatser med 40 mio. kr. til 12,5 mio. kr.

Flere penge til udviklingsbanker og -fonde

Danmarks bidrag til udviklingsbanker og -fonde bliver i 2024 på 1.563,5 mio. kr. – en ganske pæn stigning fra 1.178,8 mio. kr. i 2023. Det skyldes først og fremmest, at Danmarks bidrag til Den Internationale Udviklings-sammenslutning (IDA) hæves med 250 mio. kr. til 823,1 mio. kr. IDA blev oprettet i 1960 som en fond under Verdensbanken og yder gavebistand og favorable lån til de fattigste udviklingslande.

EU-bistand omlægges – og stiger

Dansk bistand gennem EU har igennem flere år været stigende, og det vil fortsætte de kommende år. Tidligere gik en betydelig del af den danske EU-bistand til Den Europæiske Udviklingsfond (EUF), der finansierer EU's udviklingssamarbejde med de lande i Afrika, Vestindien og Stillehavet, der er omfattet af Cotonouaftalen. Den udløber i 2028 og modtager et stadigt mindre dansk bidrag. I 2024 på 236,1 mio. kr. Til gengæld stiger det danske bidrag til EU-bistanden via Danmarks bidrag til EU's generelle budget. Her er den del, der går til bistand i 2024, 2.506,5 mio. kr. – en stigning på 180,3 mio. kr. i forhold til 2023.

Modtag månedligt nyt fra ministeren

“Jeg har netop lanceret et nyhedsbrev, og jeg håber, du vil læse med! I nyhedsbrevet kan du følge med i mit arbejde med at drive Danmarks dagsordener på international klimapolitik og udviklingssamarbejde.” Sådan lød en invitation 5. september fra Dan Jørgensen, minister for udviklingssamarbejde og global klimapolitik. Nyhedsbrevet er ikke på finansloven, men det er et af de mere opsigtsvækkende oplysningstiltag fra en minister og et ministerium, der de seneste år ikke selv har gjort voldsomt meget for at oplyse offentligheden om det danske udviklingssamarbejde.

Umiddelbart står oplysning til en pæn stigning i 2024: 130,1 mio. kr. mod 81,3 mio. kr. i 2023. Heraf var de 15 mio. kr. begge år dog til evalueringer. Men immervæk stadig 115 mio. kr. til oplysning i 2024. Men tallene lyver lidt og overdriver stigningen. Det skyldes, at to af de tunge oplysningsaktiviteter, GLOBUS – Puljen for Globalt Engagement, Uddannelse og Samarbejde, og Udenrigsministeriets Oplysnings- og Engagementspulje [OpEn], begge står til at få deres toårige bevilling fornyet i 2024 og altså ikke til nye tilsagn i 2025, hvor nye tilsagn til oplysningsvirksomhed da også står til at falde ganske voldsomt til kun 21 mio. kr.

Administration

En saltvandsindsprøjtning til dansk diplomati

I en pressemeddelelse den 28. august 2023 loftede regeringen for første gang lidt af sløret for, hvad det kommende finanslovsforslag ville indeholde på udenrigsdelen: “Regeringen vil give en saltvandsindsprøjtning til dansk diplomati”, lød overskriften på pressemeddelelsen, hvor det videre hed, at “Regeringen vil give et betydeligt løft på 12 procent over fire år til den danske udenrigstjeneste. Styrkelsen skal ses i lyset af den tilspidsede geopolitiske situation i verden og Europa, som har skabt behov for mere diplomatisk muskelkraft.” Det hed også, at “hermed afværges et stort bevillingsfald og vendes en mangeårig nedadgående trend for Udenrigsministeriets bevilling til en betragtelig stigning.”

Det tør nok siges! Rigtigt mange har kritiseret de seneste 20 års besparelser i udenrigstjenesten. Og pressemeddelelsen indeholder ligefrem en kurve, der gør det til en ren tilståelsessag. Den viser, at den danske udenrigstjeneste i 2000–2001 havde en samlet bevilling på 2,6 milliarder kr. (i nutidskroner). Herefter fulgte et dramatisk fald frem til et lavpunkt i 2006 på ca. 2,1 milliarder kr. De følgende år steg bevillingen lidt, men faldt så igen fra 2010 til et nyt lavpunkt i 2016 på ca. 2,2 milliarder kr. Den daværende S-regering bebudede i 2020, at den ville fritage Udenrigsministeriet for det udskældte omprioriteringsbidrag på 2 pct., der betød en årlig besparelse på ca. 35 mio. kr. på driften. Siden er bevillingerne da også steget en smule, men i finansloven for 2023 stod den fremtidige bevilling til udenrigstjenesten til at falde. Det ændrer FFL24 ved at afsætte en ekstra ramme på ca. 500 mio. kr. i 2024 og 100 mio. kr. ekstra i hvert af de følgende år frem til og med 2027. Det betyder, at Udenrigsministeriets driftsbevilling løftes fra knap 2,5 mia. kr. i 2023 til i alt knap 2,8 mia. kr. i 2027.

Oplysningspenge i 2024 fordeles til:

Kommunikationsplatforme for engagement: 5 mio. kr. til platforme, herunder Verdens Bedste Nyheder, som skal oplyse om og engagere danskerne i udviklingssamarbejdet.

Løbende kommunikation om udviklingssamarbejde: 2 mio. kr., til bl.a. digitale kampagner, og evt. bidrag til udvikling og drift af Udenrigsministeriets egne OpenAid.

GLOBUS – Puljen for Globalt engagement, Uddannelse og Samarbejde: 37,6 mio. kr. til en to-årig bevilling til puljen, der støtter udvekslings- og praktikophold samt cirkulære projekter sammen med partnere i syd. Puljen administreres af Center for Kirkelig Udvikling [CKU] og Ulandssekretariatet.

Engagements- og oplysningsaktiviteter: 63 mio. kr. til aktiviteter, der engagerer og oplyser danske målgrupper om udviklingssamarbejde og FN's verdensmål. Af de 63 mio. kr. går de 50 mio. kr. til en toårig bevilling til Udenrigsministeriets Oplysnings- og Engagementspulje [OpEn], som forvaltes af Civilsamfund i Udvikling [CISU] og Fonden Roskilde Festival. De resterende 13 mio. kr. afsættes til partnerskaber med bl.a. DR [Børnenes U-landskalender], Ungdomsbureauet, mv. samt undervisningsmaterialer og kampagneaktiviteter.

“ Skal der virkelig en ny verdensorden, som vi ikke opdager, til, før Udenrigsministeriet bliver styrket? Jeg mener faktisk, at situationen er rimelig kritisk.

ULRIK FEDERSPIEL, TIDL. DIREKTØR FOR UDENRIGSMINISTERIET, ALTINGET 10. JUNI

Det store spørgsmål: Hvor skal udvidelserne ske?

Danmark har i dag 68 ambassader, og i et interview med Jyllands-Posten taler udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen om at åbne “en håndfuld nye ambassader” og om at styrke eksisterende, og at “satsningen umiddelbart vil gå på en oprustning med ambassader i Afrika og i frontstater mod Rusland.” Det betyder bl.a., at den planlagte lukning af den danske ambassade i Tanzania i 2024 annulleres. FFL24 siger ikke meget om, hvor udenrigstjenesten skal styrkes, men dog lidt. Kontoen, Repræsentationer i Afrika, står nemlig til et løft fra 287,7 mio. kr. i 2023 til 339,2 i 2027. Det er et relativt stort løft sammenlignet med de øvrige kontanter, selv om Europa står til det største løft på i alt næsten 90 mio. kr.

Også mere til administration af udviklingsbistanden

Den øgede bevilling til udenrigstjeneste afspejler sig også i det beløb, regeringen afsætter til administration af udviklingsbistanden. Det stiger fra 1.089 mio. kr. i 2023 til 1.174 mio. kr. i 2024, en stigning på 85 mio. kr. Her skal det dog understreges, at det ikke er et egentligt regnskabstal. Beløbet er den del af den samlede bevilling til udenrigstjenesten, hjemme og ude, som regeringen skønner, at Danmark bruger på administration af udviklingssamarbejdet, og som indberettes til OECD DAC som en del af den danske udviklingsbistand..

Værd at holde øje med...

2022-efterslæb: Vil ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik bevilge de 901,3 millioner kr., Danmark skylder for 2022 i 2023?

Tanzania: Bevarer Danmark sin ambassade i Tanzania? Bliver det i så fald i den store, eksisterende ambassadebygning på Ghana Avenue? Og indgår Danmark aftale med Tanzania om fornyet udviklingssamarbejde?

Styrket udenrigstjeneste: Hvor og hvordan udmøntes de ekstra midler? Hjemme og ude.

Under 0,7 pct. i 2022: Udgør den danske bistand i 2022 fortsat kun 0,67 pct. af BNI, når OECD DAC i december offentliggør de endelige, officielle tal for udviklingsbistanden i 2022?

Flygtninge: Må Danmark gøre brug af den reserve, der er afsat på udviklingsbistanden i 2024 på næsten 1,1 milliarder kr. til at modtage flygtninge? Hvis ikke: Bliver pengene så bevilget til udvikling?

Rwanda: Bliver det midlertidige danske projektkontor gjort permanent? Fortsætter bistandssamarbejdet? Rykker et modtagecenter for afviste asylansøgere nærmere?

0,7 pct. i 2023: Får kombinationen af fejlskøn af udviklingen i dansk økonomi, i antallet af flygtninge, der søger mod Danmark, og regeringens spareiver dansk bistand til igen i 2023 at havne under 0,7 pct. af BNI?

TEKST

JESPER HELDGAARD
JHELDGAARD@GMAIL.COM

LAYOUT/DESIGN

KIT HALDING/SURVIVALKIT.DK

FOTOS

UNSPLASH

UDGIVER

TIMBUKTU FONDEN OKTOBER 2023
WWW.TIMBUKTUFONDEN.DK

TRYK

PRINFO TREKRONER